

נציבות תלונות הציבור על שופטים

לשכת הנציב אורי שהם
שופט בית המשפט העליון (כדימוס)

ד' אדר, תשפ"א
16 פברואר, 2021
מספרנו: 71/21/שלוס תל אביב - יפו
אישי-סודי-למכתב בלבד

המתלונן: מר אריאל פורמנובסקי, מנכ"ל התנועה למען איכות השפיטה בישראל

הנילונה: כב' השופטת אורלי מור-אל מבית משפט השלום בתל אביב-יפו
בתיק ת"א 9726-12-16

בעניין: תלונה שהתקבלה בלשכתנו ביום 26.1.21

החלטה

תמצית התלונה

1. המתלונן, הוא התובע בתיק הנוזיקין שבכותרת, אשר מתנהל בבית משפט השלום בתל אביב-יפו בפני כב' השופטת אורלי מור-אל. לטענת המתלונן, הנתבעת 1 ("עמותת אישה לאישה" המפעילה מקלט לנשים בירושלים) ונתבעים נוספים "ממנפים קשרים פוליטיים ועסקיים להפצת אג'נדה של שנאה ושחיתות בארגון המנהל מעונות לנשים מוכות אשר מכניסים למעונות נשים ללא כל סינון לרבות נשים לא מוכות בכלל, ומיד מתנפלות על הגבר ומגישות נגדו אין ספור תלונות שווא, מעודדות את האישה להגיש תלונות שווא, מפיצות מידע כוזב לכל מוסדות המדינה שהגבר הוא גבר מכה, כולאות קטינים וכופים על הקינים טיפולי הסתה נגד המין הגברי".

2. המתלונן מלין על כך שהשופטת "לא ביצעה גילוי נאות שהיא עצמה לפני מינויה לשופטת עסקה באכלוס מעונות לנשים מוכות בכל מיני נשים שהיא תפצה לכפות עליהם להעיד נגד גברים. בוועדה בכנסת בה הופיעה אפילו הודתה שהנשים לא מעוניינות להתלונן ושהיא עצמה כופה עליהן להיכנס למעונות לנשים מוכות ולהמתין שם לעדות".

3. לדברי המתלונן, "נראה שכב' השופטת הנילונה מכירה את הנתבעים, בין השאר מפעילותיה הרבות לשיתוף פעולה בין המשטרה והפרקליטות עם נשות המעונות, לרבות ארגון המפעיל את המעון אישה לאישה". מטעם זה, טוען המתלונן, כי השופטת החלה "להתנכר לתובע,

כחלק מהשירות שניתן לך כנשרד המשפטים או מזמינים אותך להיכנס לאתר כל זכות ככתובת: kolzchut.org.il/justice כי יש לך את הזכות לדעת מהן הזכויות שלך

ירושלים: נחום חפצדי 5, בית עופר, גבעת שאול 9548401 טל' 073-3927425 פקס' 02-6467973

דואר אלקטרוני: Shoftim@justice.gov.il

אינטרנט: <http://Shoftim.justice.gov.il>

לכתוב עליו מילים מסיתות ומעליבות, והחלה לטרפד את התיק בכל מיני טקטיקות ושיטות שנועדו לגרום לח"מ להרים ידיים להתקפל".

4. לאור האמור, סבור המתלונן, כי "לא ייתכן ששופטת אשר כל הקריירה שלה לפני מינויה לשפיטה הייתה תלויה בשיתוף פעולה עם המעונות לנשים מוכות, והיא אף גרמה להכנסת נשים בעל כורחן למעונות אלה (ובכך תרמה לפעילותן הכלכלית), לא תבצע גילוי נאות של קשריה המקצועיים, ותרומתה הכלכלית למעונות הללו".

5. בנוסף, מציין המתלונן, כי ביום 13.1.21, הוגשה מטעמו בקשה לפסילתה של השופטת מלדון בתיק. מן הטעם שהיא גיבשה דעה מוקדמת לטובת הנתבעים "והנשים המפעילות מעונות לנשים מוכות", וכן מאחר שהיא "מסרבת לאפשר למתלונן להוכיח ולטעון כי נשים אלו מפעילות מפעל להכפשת גברים, כוחן מאחורי הקלעים הוא אדיר, והן מסכלות ומטרפדות את הקריירה של כל מי שעומד בדרכן". המתלונן מפנה להחלטותיה של השופטת מהתאריכים: 10.1.21 ו-12.1.21, שמהן "עולה שלכב' השופטת הנילונה משוא פנים סובייקטיבי לטובת הנתבעים והמפעילות מהמעונות לנשים מוכות, כנראה מתוך אג'נדה פמיניסטית רדיקלית".

6. המתלונן טוען, כי בניגוד לסעיף 77א לחוק בתי המשפט, הקובע כי משנטענה טענת פסלות נגד שופט, עליו להחליט בה לאלתר ולפני שיתן כל החלטה אחרת, נתנה השופטת ביום 14.1.21 (בשעה 11:29) החלטה המורה לנתבעים להגיב בתוך 14 ימים על בקשת הפסלות. לדבריו, בכך גרמה השופטת לעיכוב לא מידתי ומיותר במתן ההחלטה בבקשת הפסלות. בנוסף, כעבור כשעתיים ממתן החלטה זו (בשעה 13:18) נתנה השופטת החלטה נוספת, שבה הועבר "לידיעת הצדדים" דבר הגשתה לתיק של ה"הודעה על הגשת תצהיר עדות ראשית מטעם הנתבעת 6".

7. לא זו בלבד, מציין המתלונן, כי ביום 17.1.21 (בשעה 15:56), נתנה השופטת החלטה בבקשה שהגישו הנתבעים לחייב את המתלונן בהפקדת ערובה כתנאי להמשך ניהול ההליך. יצוין, כי במסגרת החלטה זו חויב המתלונן בהפקדת ערובה בסכום כולל של 7,500 ₪ בתוך 30 ימים, אחרת תימחק התביעה בהתאם לתקנה 157 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018.

8. המתלונן מוסיף ומציין, כי החלטה נוספת ניתנה על ידי השופטת ביום 24.1.21 (בשעה 15:43) בבקשה שהגיש המתלונן "למחיקת כתבי ההגנה עקב אי גילוי מסמכים והודאות". בהחלטה זו הורתה השופטת לצדדים להגיב לבקשה בתוך 14 ימים.

9. להשלמת התמונה, יצוין, כי ביום 28.1.21, דחתה השופטת את בקשת הפסלות מטעם המתלונן.

10. יצוין עוד, כי בפי המתלונן טענה נוספת המתייחסת להתנהלותם של הנתבעים, אשר לדבריו, "מסרכים למלא את חובתם החוקתית וע"פ הפסיקה בהליך גילוי מסמכים למרות הדרישה מטעם המתלונן לגילוי מסמכים ספציפיים שמאז דרש המתלונן ועד היום הנתבעים לא גילו את המסמכים...".

בעניין זה ייאמר כבר עתה, כי לא מצאתי להידרש לטענה זו ולנימוקה המשפטיים המובאים בתלונה. וזאת, מכיוון שמדובר בנושא שההכרעה בו מסורה לבית המשפט לפי שיקול דעתו השיפוטי, ואשר הנציב אינו מוסמך להתערב בו. ראו בעניין זה סעיף 17(3) ו-4) לחוק נציב תלונות הציבור על שופטים, התשס"ב-2002, הקובע כי הנציב אינו מוסמך לברר תלונה בשאלה משפטית או ראייתית מהותית, או בעניין הניתן לערעור על-פי דין.

תגובת השופטת

11. בתגובתה לתלונה מסרה השופטת, כי מדובר בתביעה שהוגשה תחילה לבית המשפט המחוזי, ובהמשך לאחר תיקונה היא הועברה לבית משפט השלום. לדברי השופטת, המתלונן פרט "על פני 33 עמודים צפופים" בכתב התביעה את טענותיו נגד הנתבעים, אשר גרמו לו, לטענתו, "לנזקים אדירים", בין היתר, תוך הפרת חובה חקוקה, הפלייה כמתן שירותים ציבוריים, גרימת נזק בודון ועוד.

12. השופטת ציינה, כי מאז שהועבר התיק לטיפולו בתאריך 19.12.19, לאחר שהוכרעה סוגיית האגרה, נעשו על ידה מאמצים רבים לקידום התביעה, כך שניתן יהיה לבררה לגופה. בין היתר, הוכרעה בקשת הנתבעים לחייב את המתלונן בתשלום ערובה טרם הגשת כתבי הגנה (החלטה מיום 15.1.20). כמו כן, בתאריך 15.7.20, התקיים קדם משפט מקיף וענייני, שבמהלכו התבטא המתלונן באריכות, ובית המשפט העמיד אותו על הקשיים בתביעתו והציע לו להיעזר בעורך דין. באותו דיון הוער למתלונן על הלשון הבלתי ראויה שבה הוא נוקט בכתב התביעה, והובהר לו כי מכאן ולהבא "כל כתב בית דין, שתהא בו לשון בלתי ראויה ובלתי מכבדת כלפי מי מהצדדים, או בית המשפט, יימחק". בנוסף, כדי לקדם את התיק, נקבע כי הצדדים ישלימו הליכים מקדמיים בתוך 30 ימים ונקבעו מועדים להגשת ראיות, כאשר על התובע היה להגיש את ראיותיו בתאריך 15.9.20.

13. לשם הבנת הרקע שקדם להגשת הבקשה לפסילתה, פרטה השופטת את המשך השתלשלות העניינים בתיק כדלקמן-

ביום 16.9.20, הגיש המתלונן בקשה להארכת מועד להגשת ראיותיו מטעמים רפואיים. הבקשה נענתה בחיוב על ידי בית המשפט.

ביום 12.10.20, חלף הגשת ראיותיו, הגיש המתלונן "דרישה לגילוי מסמכים" המשתרעת על פני 48 סעיפים (76 עמודים, כולל נספחים). בתגובתם טענו הנתבעים שהתוכן איחר בהגשת הבקשה, וכי מדובר בדרישה מכבידה. בנוסף, ביקשו הנתבעים כי בית המשפט יורה למתלונן להשלים את ההליכים המקדמיים מטעמו.

ביום 27.10.20, הגיש המתלונן את ראיותיו, ללא תצהיר מטעמו, וביום 14.12.20 הושלמה הגשת התצהיר. בתצהירו מעלה המתלונן טענות נגד אם בנו (קטין), שנמחק לפי החלטת בית המשפט מכתב התביעה כתובע נוסף; על החלטה זו הוגש ערעור מטעם המתלונן), במילים קשות, תוך שהוא נסמך על "קטעי דברים מתוך פרוטוקולים, כתבות בעיתונים, ראיונות בתקשורת ועוד כהנה וכהנה מסמכים, שחלק גדול מהם אינם נוגעים לו אישית".

בתאריך 25.11.20, לאחר קבלת תגובות הצדדים, נדחתה בקשתו של המתלונן לגילוי ועיון במסמכים, בין היתר, מן הטעם שהליכי הגילוי תמו במסגרת 30 הימים שנקבעו בהחלטה מיום 15.7.20, וכן מאחר שמדובר בבקשה מכבידה מאין כמוה המתייחסת גם לצדדים שלישיים. על החלטה זו הגיש המתלונן בקשת רשות ערעור.

לאחר שהמתלונן הגיש את ראיותיו הגישו הנתבעים בקשות נוספות לחיובו בערובה, בטענה שהתביעה אינה מעלה כל עילה, "תוך שהתוכן נוקט בלשון משתלחת ובלתי ראויה". בתגובתו לבקשת הנתבעים, טען המתלונן ש"מדובר בניסיון למנוע מאדם עני לברר את תביעתו". בנוסף, השתלח המתלונן באם בנו, שאינה צד להליך, והוסיף עוד כהנה וכהנה כינויים בגנותם של הנתבעים.

בשים לב ללשון המכפישה שבה נקט המתלונן בתגובתו, הורתה השופטת בהחלטתה מיום 10.1.21, על מחיקתה של התגובה. או אז, הסביר המתלונן בתגובתו להחלטה, כי דבריו נסמכים על "פסק דין בעניין עו"ס מנדס".

בהחלטה מיום 12.10.21, התייחס בית המשפט לפסק הדין שהזכיר המתלונן, וקבע כי מדובר בפסק דין העוסק בעובדת סוציאלית שהורשעה בדין משמעתי (הרשעה שאושרה גם בבית המשט העליון) בגין שימוש באותם ביטויים פוגעניים, וכי העובדה שהם נזכרו בפסק הדין כעובדות המבססות את האישום, אינה מתירה את הוצאתם מהקשרם ואת השימוש בהם כלפי הנתבעים.

בעקבות החלטה זו הגיש המתלונן תגובה נוספת, שבה הושמטו חלק מן הביטויים הפוגעניים. בד בבד עם הגשת התגובה הגיש המתלונן לבקשה לפסילתה של השופטת מלדון בתיק.

14. לדברי השופטת, בבקשת הפסילה שהוגשה בעקבות החלטותיה מהימים 10.1.21 ו-12.1.21, נטען בין היתר כי בית המשפט גיבש דעה מוקדמת לטובת הנתבעים. השופטת הדגישה, כי המתלונן לא ביקש במסגרת בקשת הפסילה את הפסקת ניהול ההליך, ולא זו בלבד, אלא שהוגשה מטעמו בקשה נוספת למחיקת כתבי ההגנה. לפיכך, הטעימה השופטת כך: "בשים לב שהמדובר בתיק שמוגדר כתיק ישן שיש לקדמו, ראיתי ליתן החלטה בבקשה להטלת ערובה שהייתה תלויה ועומדת ומוכנה למתן החלטה בעת הגשת בקשת הפסלות". על כן, "כתאריך 17.1.21 על אף הלשון המשתלחת שנקט התובע בתגובותיו, ניתנה ההחלטה בעניין הפקדת הערובה, תוך שקילת טענות הצדדים וזיכוך עילות התביעה הרלוונטיות להליך".

15. עוד הבהירה השופטת בתגובתה כך –

"אכן חוק בתי המשפט קובע שבקשה לפסלות תידון לאלתר, ואולם ניכר שהכוונה שם בעיקר לבקשה המוגשת במהלך דיון פרונטלי. תקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018 קובעות בסעיף 173, שבקשת פסלות שלא הועלתה במהלך דיון תוגש בכתב ומוסיפות שמקום שהחליט בית המשפט לדחות את טענת הפסלות ימשיך את הדיון כסדרו.

גם אם בדיעבד, יכול ונכון היה להמתין להכרעה בבקשת הפסלות בטרם מתן החלטות נוספות בהליך, ההחלטות שניתנו לאחר הגשת הפסלות ניתנו מתוך רצון כן ואמיתי לקדם את ההליך שתלוי ועומד למעלה מ-4 שנים. כאשר בעת הגשת בקשת הפסלות, הוגשו מלוא טענות הצדדים בבקשה להפקדת ערובה וזו הייתה מוכנה להכרעה. ניכר היה שהגשת בקשת הפסלות, כד כבד עם תגובת התובע לבקשה להורות על הפקדת ערובה לא היה בה אלא ניסיון נוסף ליצור סחבת בהליך ולמנוע הכרעה בטענות התלויות ועומדות. גם לגופו של עניין היה ברור מלכתחילה שטענות התובע לפסילה שכל כולן מקורן בהחלטת בית משפט שלא לאפשר לתובע לנקוט לשון משתלחת ולהשוות את מעשי הנתבעות ל'מעשי הנאצים', אינן מקימות עילה לפסילה. החלטות נוספות שניתנו הן החלטות טכניות לחלוטין, שעה שהתובע המשיך להגיש מסמכים ובקשות בהליך... מכל מקום, גם החלטות שניתנו לאחר בקשת הפסלות נתונות לערעור ואכן התובע ביקש לבטל את ההחלטה להורות על הפקדת ערובה בשל כך שניתנה לאחר הגשת בקשה לפסלות שופט, ובקשה זו תידון ותוכרע לאחר שתתקבלנה תגובות הצדדים".

16. השופטת ציינה עוד, כי החלטתה בבקשת הפסילה ניתנה לאחר קבלת תגובות הנתבעים, ביום 28.1.21, וכי כ"ב"קשה מתוגברת" לפסילתה שהגיש המתלונן ביום 31.1.21, ניתנה החלטה בו ביום.

17. השופטת דחתה מכל וכל את הטענה, לפיה יש לה נגיעה אישית להליך או היכרות מוקדמת כלשהי עם הנתבעים. וכך נמסר בתגובתה –

"במסגרת עבודתי במחלקה הפלילית בפרקליטות המדינה בין השנים 1995-2004 עסקתי בין היתר במיגור התופעה החמורה והפסולה של סחר בנשים. במסגרת זו הופעתי לא פעם כנציגת המדינה בוועדה למיגור סחר בנשים בכנסת. לא עסקתי מעולם במעונות לנשים מוכות, לא ביקרתי במעון כזה, אין ולא היה לי כל קשר והיכרות בוודאי לא היכרות אישית או עסקית כלשהי עם מפעילי המעונות. אדגיש שכתוקף היותי פרקליטה במחלקה הפלילית, עיסוקי היה במישור הפלילי של אכיפת האיסור על עבירות הסחר בנשים ולא היה לי כל מגע עם קורבנות עבירה או גורמים מטפלים. יכול להיות שבמסגרת הוועדה למיגור סחר בנשים בכנסת, נדונו היבטים הקשורים למצבן של קורבנות הסחר (ולא 'זונות' – כפי שטוען התובע), לרבות אפשרות שיכונן במעונות עד למועד עדותן ואולם בוודאי שלא הייתה נגיעה לעניינים המשיקים לתביעה זו ומכל מקום לא היה זה מתפקידי לדאוג לטיפול ולשיכון נפגעות סחר בנשים. החל משנת 2004 ועד למינוי כשופטת בשנת 2014, שימשתי כפרקליטה בפרקליטות מחוז תל-אביב (אזרחי), שם עסקתי בנושאים אחרים לגמרי. אין בעיסוקי בפרקליטות לפני שנים רבות, כדי להצריך גילוי נאות לצדדים בטרם טיפול בתביעה זו, או כדי להצביע על דעה קדומה או על משוא פנים כלשהו...".

מסקנות והחלטה

18. ראשית יצוין, כי לא מצאתי כל יסוד לטענה בדבר נגיעתה האישית של השופטת להליך ולהיכרותה המוקדמת עם הנתבעים. הסברה של השופטת לנושא זה מקובל עליי, ועל כן הטענה כי היה עליה לבצע גילוי נאות בשל עברה המקצועי, נדחית מכל וכל.

19. אשר לנטען בנוגע להחלטותיה של השופטת מהתאריכים 10.121 ו-12.1.21, שעל בסיסן הגיש המתלונן את בקשת הפסילה, הרי שכפי שצוין לעיל, מדובר בנושא שאינו נתון לביקורתו של הנציב, ומכל מקום, לאור הסברה של השופטת, לא התרשמתי כלל ועיקר כי מדובר בהחלטות שניתנו ממניעים פסולים כגון, משוא פנים.

20. ומכאן לטענה לפיה השופטת נתנה מספר החלטות לפני שהוכרעה על ידה בקשת הפסלות שהגיש המתלונן. בראש ובראשונה, יש להפנות, בהקשר זה, לסעיף 77א(א3)(ב) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, הקובע לאמור: "נטענה טענת פסלות נגד שופט, יחליט בה אותו שופט לאלתר ולפני שיתן כל החלטה אחרת". משכך, היה על בית המשפט לדון בבקשה ולהחליט בה בטרם יקבל החלטה אחרת בתיק.

21. בירור התלונה מעלה, כי השופטת נתנה ארבע החלטות בטרם הוכרעה בקשת הפסלות. בשים לב לאופיין הטכני של שלוש מבין ארבע החלטות (שתי החלטות מיום 14.1.21; ואחת נוספת מיום 24.1.21), ולכך שהן נועדו לקדם את ההליך, תובא להלן התייחסותי להחלטה מיום 17.1.21, בלבד (ההחלטה בבקשת הנתבעים לחייב את המתלונן בהפקדת ערובה).

עיון בהחלטה, המפורטת והמנומקת, מלמד כי מדובר בהחלטה מהותית שיש בה כדי להשליך על המשך ניהול ההליך, ככל שלא תופקד הערוכה שנקבעה במסגרתה, על ידי המתלונן. משכך, מסקנתי היא כי מן הראוי היה שבית המשפט יקיים את הוראות החוק ויימנע ממתן החלטה בבקשת הנתבעים עד להכרעתו בבקשת הפסלות. וזאת, אף אם לא הוגשה בקשה מפורשת לעיכוב ההליך מטעם המתלונן, וגם אם ניתן בדיעבד לערער על ההחלטה.

22. לאור האמור, מצאתי את התלונה מוצדקת, כאמור בסעיף 21 לעיל.

העתק: המתלונן

כב' השופטת אורלי מור-אל, בית משפט השלום, תל אביב - יפו
 כב' הנשיא צחי עוזיאל, בית משפט השלום, תל אביב - יפו
 כב' הנשיאה אסתר חיות, בית המשפט העליון
 מר בני גנץ, שר המשפטים
 כב' הנשיא ד"ר יגאל מרזל, מנהל בתי המשפט